

Список літератури:

1. Іноземні інвестиції: аналіз та вплив на економічний розвиток України [Електронний ресурс] / В. А. Сааджан, Т. О. Скорик // Економіка: реалії часу. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2012/No3-4/129-135.pdf>
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – 19 грудня 2014 р. Режим доступу: http://www.me.gov.ua/file/link/226937/file/Invest_klimat_19_12_2013.doc

Ткаченко Т.П., Вольнец Д.П.

Национальный технический университет Украины
«Киевский политехнический институт»

РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИКЕ УКРАИНЫ

Аннотация

В статье рассмотрена динамика привлечения объемов прямых иностранных инвестиций в экономику Украины за период 2011-2014 годов. Определены основные страны-инвесторы по объемам прямых иностранных инвестиций в экономику Украины за тот же период. Рассмотрены источники финансирования капитальных инвестиций. Проанализирована структура инвестиций по видам экономической деятельности и определены наиболее выгодные сферы экономики страны. Также рассчитано долю инвестиций в ВВП и определены экономические факторы, которые способствуют притоку и оттоку иностранного капитала. Предложены рекомендации по созданию благоприятного инвестиционного климата и притока инвестиций в экономику Украины.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, капитал, динамика, ВВП, инвестиционный климат.

Tkachenko T.P., Volynets D.P.

National Technical University of Ukraine
«Kyiv Polytechnic Institute»

THE ROLE OF FOREIGN INVESTMENT IN UKRAINE

Summary

In the article the dynamics of bringing in volumes of direct foreign investments in the economy of Ukraine for the period of 2011-2014 is considered. Basic countries investors are determined based on the volumes of direct foreign investments in the economy of Ukraine for the same period. Sources of capital investments are considered. The structure of investments is analysed based on the types of economic activity. The most advantageous spheres of economy of country are determined. The share of investments in GDP is also calculated and economic factors that assist an inflow and outflow of foreign capital are determined. Recommendations on creation of favourable investment climate and inflow of investments in an economy are offered.

Keywords: foreign investment, capital, dynamics, GDP, investment climate.

УДК 339.9

ПРИЧИНИ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ

Фоміна Д.Є., Сисюк Л.П.

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

В статті розглянуто питання основних причин міжнародної трудової міграції. Виявлено головні чинники які впливають на міграційні процеси робочої сили. Наведено статистичні данні по заробітній платі в Європі. Проаналізовано основні епіцентри міжнародних процесів у світі. Визначено позитивні та негативні сторони процесу міжнародної трудової міграції.

Ключові слова: міжнародна трудова міграція, безробіття, заробітна плата, економічні зв'язки, економічний розвиток.

Постановка проблеми. Важливість дослідження міграційних процесів, їх причин та мотивів зумовлена стрімким зростанням їх обсягів, нарощуванням інтенсивності, вагомих впливом на економічний та соціальний розвиток країн. Особливе місце міграції робочої сили в сучасних умовах визначається насамперед високою динамікою, швидким реагуванням на зміни у суспільстві та економіці. Все більшого поширення і зна-

чення набуває переміщення людських ресурсів, зумовлене соціально-економічними, військовими, етнічними та релігійними чинниками. Швидке зростання масштабів міжнародної міграції, залучення до неї значних обсягів трудових ресурсів робить актуальним дослідження міжнародної міграції робочої сили як однієї з форм світових господарських зв'язків та її впливу на світове господарство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом проблематика міграції набирає все більшого поширення, тому велика кількість дослідників вивчає це питання, а саме: О. Малиновська, Н. Марченко, А. Мокій, С. Писаренко, О. Познек, М. Романяк, А. Румєнцева, Є. Савельєв, Л. Семів, А. Філіпенко, О. Хомра, С. Западнюк, Е. Лібанова, М. Ніколайчук, С. Пирожков та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність багатьох наукових досліджень та публікацій, присвячених дослідженню міжнародної трудової міграції, ця проблема не тільки не втрачає своєї актуальності, але і набуває все більшого значення в період прискорення інтеграційних та глобалізаційних процесів у світі. Це пов'язано, зокрема, з наявністю тенденцій підвищення рівня безробіття серед молоді та збільшення чисельності трудових мігрантів у світі.

Мета статті. Є визначення сутності міжнародної трудової міграції та причин, які породжують цей процес.

Виклад основного матеріалу. Міжнародна міграція робочої сили посилюється в умовах формування економічних зв'язків у світовому господарстві. Під цим поняттям розуміють переміщення найманих працівників через кордони в пошуках роботи. Це стихійний процес розподілу трудових ресурсів між національними ланками світового господарства. Економічною основою його є відчуження безпосередніх виробників від засобів виробництва, взаємозв'язаність країн та нерівномірність їх соціально-економічного розвитку [1, с. 40].

Міжнародна міграція робочої сили зумовлена чинниками внутрішнього економічного розвитку кожної окремої країни і зовнішніми чинниками; станом міжнародної економіки в цілому та економічними зв'язками між країнами. У певні періоди рушійними силами міжнародної трудової мобільності можуть виступати також політичні, військові, релігійні, національні, культурні, сімейні та інші соціальні чинники. Причини міжнародної трудової міграції можна також зрозуміти лише як конкретну сукупність названих чинників.

Провідні вчені та економісти, які займалися дослідженням міграції трудових ресурсів, виділяють ряд причин, що спонукають резидентів однієї країни виїздити до іншої країни. До таких причин відносять:

- національні відмінності в умовах праці – розглядаючи дану причину, слід враховувати умови праці в багатонаціональній країні. Таким чином, жінка, яка не може за своїм віросповіданням працювати на підприємстві з особами протилежної статі, буде змушена мігрувати до країни, де забезпечення даних умов на ідентичній посаді буде можливим;

- національні відмінності в заробітній платі – є загальноприйнятною тенденцією, оскільки в країнах з більш високим рівнем розвитку, як правило, заробітна плата вища, ніж заробітна плата на ідентичній посаді в країні з менш низьким рівнем розвитку. Наприклад, не можна порівнювати заробітну плату інженера-технолога на підприємстві з виробництва напівфабрикатів та заробітну плату виконавчого директора підприємства з виробництва двигунів автомобіля. В наведеній нижче таблиці зазначений мінімальний рівень заробітної плати на душу населення по деяких країнах Європи [6]:

Отже, за наведеними даними, Люксембург посідає перше місце в привабливості по заробітній платі, на останньому ж місці знаходиться Україна.

- наявність безробіття у країні – це одна з головних причин міграції трудових ресурсів. Але під час розгляду даної проблеми слід враховувати різницю між рівнем безробіття однієї країни та рівнем безробіття іншої країни. Тому до країни, у якій рівень безробіття менший, будуть приїздити іммігранти з країни, у якій рівень безробіття більший.

У 2014 році кількість безробітних людей в світі збільшиться на 3,2 млн осіб до 203,2 млн осіб, висвітлено в доповіді «Світ праці, 2014», виданій МОП.

Як йдеться у щорічному дослідженні, станом на 2013 рік трохи менше 200 млн осіб, або 6% від працездатного населення на планеті, не мали роботи. Через п'ять років, до 2019 року, ця цифра досягне 213 млн осіб, попереджають експерти МОП [7]. При чому основною рушійною силою цього процесу буде не погіршення економічної ситуації у світі, а зростання економічно активного населення, насамперед, в країнах, що розвиваються. Паралельно на високому рівні залишаються показники безробіття серед молоді, яке в два рази перевищує статистику серед дорослого населення. 13% людей у віці від 15 до 24 років не мають постійного заробітку.

У доповіді МОП «Світ праці, 2014» також звертається увага на те, що 90% нових робочих місць протягом найближчих п'яти років будуть створені

Таблиця 1

Мінімальний рівень заробітної плати на душу населення по деяких країнах Європи, €

за станом на 01.01	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Люксембург	1641,74	1682,76	1757,56	1801,49	1874,19	1921
Бельгія	1387,5	1387,5	1415,24	1443,54	1501,82	1502
Нідерланди	1381,2	1407,6	1424,4	1446,6	1469,4	1486
Франція	1321,02	1343,77	1365	1398,37	1430,22	1445
Словенія	589,19	597,43	748,1	763,06	783,66	789
Іспанія	728	738,85	748,3	748,3	752,85	753
Польща	307,21	320,87	348,68	336,47	376,58	387
Угорщина	268,09	271,8	280,63	295,63	340,55	344
Словаччина	295,5	307,7	317	327	337,7	352
Естонія	278,02	278,02	278,02	290	320	355
Чеська Республіка	297,67	302,19	319,22	310,23	312,01	328
Литва	231,7	231,7	231,7	231,7	289,62	290
Латвія	254,13	253,77	281,93	285,92	287,07	320
Болгарія	122,71	122,71	122,71	138,05	158,5	174
Румунія	149,16	141,63	157,2	161,91	157,26	191
Україна	55,93	74,98	88,53	103,14	107,18	110,3

в країнах, що розвиваються і державах з перехідною економікою. Це призведе до зростання числа трудових мігрантів, посиливши тенденцію, що спостерігається протягом останніх років [4];

- політичні переслідування – ця причина пов'язана з особливостями нормативно-правової бази різних країн. Якщо особа вчинила злочин у своїй країні і за законом повинна нести покарання, вона може звернутися з проханням про політичний притулок до іншої країни.

Збройні конфлікти належать до поширених причин, які викликають нелегальну міграцію. Їх можна розглядати як одну з форм розв'язання суперечки між кількома протидіючими сторонами із застосуванням зброї. Так, за даними УВКБ ООН, унаслідок конфліктів у Лівії та Сьєра-Леоне понад 1 млн осіб стали біженцями та переселенцями, які блукають по світу в пошуках притулку;

- причини особистого характеру – такі причини можуть бути досить широкого спектру розгляду, так як особа може мігрувати до іншої країни через моральні та духовні переконання [2].

У 2013 році число міжнародних мігрантів, народжених в країнах, що розвиваються і проживали в інших країнах, що розвиваються, склало приблизно 82,3 мільйона осіб, що дещо більше, ніж 81,9 мільйона міжнародних мігрантів з країн, що розвиваються, які проживають в розвинених країнах [7].

У глобальному масштабі найбільші групи мігрантів складаються з вихідців з країн Азії та Латинської Америки, які проживають за межами їх регіонів походження. У 2013 році найбільшою групою мігрантів стали вихідці з країн Азії, з яких близько 19 мільйонів людей проживає в Європі, приблизно 16 мільйонів у Північній Америці та близько 3 мільйонів в Океанії. Другий за чисельністю групою мігрантів є уродженці країн Латинської Америки і Карибського басейну, причому більшість з них (26 мільйонів чоловік) проживає в Північній Америці [7].

Також існує зворотна міграція в Латинську Америку, де приймаючими країнами є в основному Аргентина та Венесуела. Міграція носить здебільшого сезонний характер, коли мігранти прибувають для виконання сільськогосподарських робіт. Багато робітників приїжджають працювати на філіалах ТНК. Для Латинської Америки бажаними іммігрантами є робітники зі Східної Європи.

У 2013 році найчисленнішою групою міжнародних мігрантів, що живуть за межами їхнього регіону походження, стали вихідці з Південної Азії. З 36 мільйонів міжнародних мігрантів з країн Південної Азії 13,5 мільйона проживали в нафтовидобувних країнах Західної Азії. Нафтодобувні країни цього регіону (Саудівська Аравія, Лівія, ОАЕ, Кувейт, Катар, Бахрейн) залучають людські ресурси переважно з бідніших арабських та азіатських країн (Єгипту, Ємену, Йорданії, Судану, Індії, Пакистану, Бангладешу та Шрі-Ланки). Незначна кількість робітників прибуває також з Європи, Філіппін, Таїланду, Південної Кореї. Такі країни, як Ємен, Ірак та Лівія є одночасно й експортерами й імпортерами трудових ресурсів.

Міжнародні мігранти з Центральної Америки, включаючи Мексику, – це ще одна велика група мігрантів, живуть за межами їхнього регіону походження. З 17,4 мільйона мігрантів з Центральної Америки приблизно 16,3 мільйона проживали в США [7].

В період з 1990 року по 2013 рік США прийняли найбільше число міжнародних мігрантів – майже 23 мільйона осіб, що відповідає притоку одного мільйона нових мігрантів на рік. На другому місці Об'єднані

Арабські Емірати з припливом в сім мільйонів, на третьому – Іспанія з припливом в шість мільйонів [7].

У міграційних потоках, спрямованих до США і Канади, зменшилася кількість мігрантів з Європи, проте зросла їх кількість із Латинської Америки та Азії (китайці, японці, індонезійці, філіппінці). Серед емігрантів, які виїжджають до США, значна частина вчених та висококваліфікованих спеціалістів. Так, емігрантами є 23% членів Національної академії наук і 33% лауреатів Нобелівської премії у США. Загальна кількість іноземних працівників (трудова міграція) у США станом на 2013 р. є 45785,1 тис. осіб. Найважливішим напрямом імміграційної політики США і Канади є заохочення припливу закордонних менеджерів, елітних фахівців, працівників з високою кваліфікацією, а також інвесторів (імміграція дозволяється за умови інвестування в економіку цієї країни визначеної суми) [5, с. 24].

На Європу і Азію в сукупності припадає майже дві третини всіх міжнародних мігрантів світу. Найпопулярнішим регіоном призначення залишається Європа, і в 2013 році на неї припало 72 мільйони міжнародних мігрантів проти 71 мільйона в Азії. На ЄС припадає біля чверті обороту світового ринку робочої сили. Унаслідок цього в Європі спостерігається внутріконтинентальне міждержавне переміщення робочої сили. Абсолютними лідерами з кількості іммігрантів є Франція та Німеччина. Іммігранти знаходять роботу здебільшого в сфері обслуговування, будівництва, на забруднених та небезпечних виробництвах. У Європу емігрує здебільшого молоддь, яка не досягла 25 років. У рамках європейських міграцій слід виділити три основні напрями: з менш розвинутих країн Південної та Східної Європи (Греція, Іспанія, Туреччина, Польща, Угорщина) до високо розвинутих країн Західної та Північної Європи (Франція, Англія, Німеччина, Швеція); з країн Північної Африки, Індії, Пакистану до Західної Європи; рух робітників між високо розвиненими країнами. Також до Європи прибуває багато робітників з країн СНД.

Як заявив Джон Вілмот, директор Відділу народонаселення Департаменту ООН з економічних і соціальних питань: «З'являються нові джерела і напрями міграції, причому в деяких випадках країни є важливими пунктами походження, транзиту і призначення одночасно. «

У 2014 році половина всіх міжнародних мігрантів припадала на 10 країн, з яких на першому місці США, де проживає 45,8 мільйона мігрантів, на другому – Російська Федерація (11 мільйонів), потім йдуть Німеччина (9,8 мільйона), Саудівська Аравія (9,1 мільйона), Об'єднані Арабські Емірати (7,8 мільйона), Франція (7,4 мільйона), Канада (7,3 мільйона), Австралія (6,5 мільйона) і Іспанія (6,5 мільйона) [8, с. 140].

Висновки і пропозиції. На сучасному етапі існує значна кількість видів, напрямів, закономірностей і причин, через які населення мігрує з країни в країну, основними з яких є незадовільні економічні умови життя працездатного населення та недостатню соціальне забезпечення з боку держави. Кожна зі сторін, яка бере участь у процесі обміну трудовими ресурсами, намагаються здобути для себе конкретну користь. Загалом міжнародна міграція сприяє подальшому розвитку глобалізації для багатьох країн, адже мається на увазі перерозподіл робочої сили, ротація кадрів, обмін виробничим досвідом, зростання попиту на трудові ресурси та підвищення конкурентоспроможності національних економік, що призводить до подальшого розвитку усіх сфер виробництва та технологій.

Список літератури:

1. Малиновська О. А. Трудова міграція: соціальні наслідки та шляхи реагування. – К.: НІСД, 2013. – 40 с.
2. Структура та поняття міграції [Електронний ресурс]. – <http://lib.chdu.edu.ua/156>
3. World migration report 2013 [Electronic resource]: International Organization for Migration. – Access: http://publications.iom.int/bookstore/free/WMR2013_EN.pdf
4. Кількість мігрантів у світі становить 232 млн. осіб, – ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbc.ua/ukr/news/society/kolichestvo-migrantov-v-mire-sostavlyayet-232-mln-chelovek-12092013083200>
5. Вовканич С. В. Розвиток інтелектуального потенціалу та зовнішньо міграційні процеси [Текст]: навч. посіб. – К.: Регіональна економіка, 2012. – С. 23-35.
6. Мінімальний рівень заробітної плати на душу населення по деяких країнах Європи [Електронний ресурс]. – <http://news.meta.ua/metka:eurostat/>
7. Прес-реліз ООН, 2014 [Електронний ресурс]. – http://www.un.org/ru/ga/68/meetings/migration/pdf/internationalmigrantsworldwide_totals2013.pdf
8. Дяченко Б. І. Європейський ринок праці в системі міжнародної міграції трудових ресурсів // Економіка АПК. – 2012. – № 2. – С. 138-143.

Фомина Д.Е., Сисюк Л.П.

Винницкий торгово-экономический институт
Киевского национального торгово-экономического университета

ПРИЧИНЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ ТРУДОВОЙ МИГРАЦИИ**Аннотация**

В статье рассмотрены вопросы основных причин международной трудовой миграции. Выявлены главные факторы влияющие на миграционные процессы рабочей силы. Приведены статистические данные по заработной плате в Европе. Проанализированы основные эпицентры международных процессов в мире. Определены положительные и отрицательные стороны процесса международной трудовой миграции.

Ключевые слова: международная трудовая миграция, безработица, заработная плата, экономические связи, экономическое развитие.

Fomina D.Y., Sysyuk L.P.

Vinnitsia Institute of Trade and Economics,
Kyiv National University of Trade and Economics

CAUSES OF INTERNATIONAL LABOUR MIGRATION**Summary**

This article reviews the main causes of the issue of international migration. It identifies the main factors influencing the migration of labour forces. The paper shows statistical data on wages in Europe. It analyzes the basic epicentres of international processes in the world. The authors determine positive and negative aspects of international migration process.

Keywords: international labour migration, unemployment, wages, economic relations, economic development.